

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«Розвиток особистості у сучасному соціокультурному,
інформаційному та освітньому просторі:
психологічний та філологічний аспекти»**

Харків
2020

УДК 37.015.3

Р64

Рекомендовано до друку вченою радою
Харківського торговельно-економічного інституту КНТЕУ
Протокол № 2 від 21.10.2020

Редакційна колегія:

Топоркова М. М., голова редакційної колегії, канд. юрид. наук, доцент кафедри права, психології та сучасних європейських мов ХТЕІ КНТЕУ,

Жукова А. І., канд. філос. наук, доцент кафедри права, психології та сучасних європейських мов ХТЕІ КНТЕУ,

Казарова Г. М., канд. психол. наук, старший викладач кафедри права, психології та сучасних європейських мов ХТЕІ КНТЕУ,

Блудова І. І., старший лаборант кафедри права, психології та сучасних європейських мов ХТЕІ КНТЕУ.

Р64 Розвиток особистості у сучасному соціокультурному, інформаційному та освітньому просторі: психологічний та філологічний аспекти. Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції / Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ.
Харків : ТОВ «В СПРАВІ», 2020. 188 с.
ISBN 978-617-7305-49-0

Збірник містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Розвиток особистості у сучасному соціокультурному, інформаційному та освітньому просторі: психологічний та філологічний аспекти», яка відбулась 23 жовтня 2020 р. на базі кафедри права, психології та сучасних європейських мов ХТЕІ КНТЕУ.

Збірник призначений для викладачів, аспірантів та широкого кола читачів.

Матеріали надано в авторській редакції.

УДК 37.015.3

ISBN 978-617-7305-49-0

© ХТЕІ КНТЕУ, 2020

КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Олена Оверчук,

*канд. філол. наук, доцент кафедри українознавства факультету № 2
Харківський національний університет внутрішніх справ*

Культура мовлення, як один із найважливіших показників цивілізованого суспільства, сьогодні відіграє не тільки важливу роль у процесі мовної комунікації, а й є однією з неодмінних складових професійної діяльності людини. Адже цінність і затребуваність спеціаліста на сучасному ринку праці багато в чому залежить від наявності в нього навичок грамотного усного й писемного мовлення, вміння спілкуватися, впливати на інших за допомогою слова, тобто високої мовної культури.

Вивченню проблеми культури мовлення, способів підвищення її рівня в різних сферах суспільної діяльності людини присвятили свої дослідження чимало науковців, серед яких Л. Айдарова, І. Білодід, Н. Бабич, Л. Виготський, Д. Ганич, С. Єрмоленко, М. Жовтобрюх, А. Коваль, О. Леонтєв, М. Пентилюк, М. Пилинський, В. Русанівський та інші. Незважаючи на широкий спектр питань, що у них розглядаються, феномен культури мовлення як складової професійної сфери залишається недостатньо вивченим, що робить нашу розвідку актуальною.

Саме поняття культури мовлення визначається мовознавцями як дотримання усталених мовних норм усної та писемної мови, а також свідоме, цілеспрямоване використання мовних засобів залежно від мети й обставин спілкування. Серед структурних одиниць культури мовлення традиційно виокремлюють змістовність, правильність, комунікативну доречність, багатство (різноманітність), точність, виразність, стилістичну вправність, логічність [2, 3]. Всі ці ознаки, пов'язуючись між собою, доповнюють одна одну.

Культура усного й писемного мовлення тісно пов'язана з культурою взаємин у щоденному спілкуванні в найрізноманітніших сферах суспільного життя й, що особливо важливо, з культурою праці. Адже на підставі того, як людина говорить, можна зробити висновок про рівень її духовного та інтелектуального розвитку, рівень її внутрішньої культури, рівень її професіоналізму. Саме тому знання мовних норм, вміння точно формулювати думки, розумно використовувати лексичне багатство мови, граматично правильно будувати фрази, чітко промовляти звуки та їх сполучення, правильно ставити наголоси повинні стати не тільки бажаними, а обов'язковими елементами мовної поведінки справжнього спеціаліста. Набуття й вміле застосування перерахованих навичок допоможе не тільки покращити рівень особистої й професійної культури, забезпечить можливість ефективного спілкування та виконання покладених обов'язків, а й підвищити авторитет самого фахівця.

Так, спілкуючись, треба уникати збігу однакових голосних та приголосних на межі слів; скупчення рівноскладових слів; повторень одних і тих самих слів; однакових відмінкових закінчень; надто довгих й однотипних речень; віршування в прозі (бо ритм прози має бути свій, не віршовий); розумно використовувати лексичне багатство мови.

Ужиті слова повинні своїм змістом відповідати предметно-речовій дійсності й бути використані з тим лексичним значенням, яке закріплене в літературній мові. Наприклад, в усному професійному мовленні непоодинокими є випадки використання слова *місто* замість *місце*, *стосуватися* замість *відноситися*, *відношення* замість *ставлення*, *стосовно* замість *відносно*, *другий* замість *інший*, *рахувати* замість *вважати* та ін. Особливої уваги потребує вживання слів, які прийшли в нашу мову в останні десятиліття. Недоцільно вживати «заради моди» іншомовні слова, відповідники яких є в українській мові (*електорат*, *консенсус*, *омбудсмен*, *легітимний*, *лапідарний* та ін.). Адже прикрашання мови іноземними словами аж ніяк не є ознакою високої культури й освіченості. Не краще враження на слухачів має і вживання в мовленні слів-паразитів. Їх використання свідчить про бідність лексичного запасу мовця, невміння формувати думки.

Фахівцеві потрібно турбуватися про зрозумілість мовлення, уникати багатослів'я, за яким важко побачити, відчути головну думку. Необхідно домагатися ясності, зрозумілості мовлення, мобілізувати для цього усі мовні, логічні, фразеологічні засоби. Уміння сказати про складні явища, процеси, теорії, концепції коротко, ясно, зрозуміло – вагомий компонент професійної майстерності.

Важливим для спеціаліста є набуття навичок роботи зі словниками. Їх використання допоможе збагатити словниковий запас, уникнути повторів, помилок і порушень літературних норм, правильно формулювати думки, вирішити труднощі в слововживанні й наголошуванні.

Таким чином, покращення загального рівня культури спілкування повинне стати одним із провідних напрямків на шляху до вдосконалення професійної компетентності сучасного фахівця. Наполеглива праця над удосконаленням індивідуального мовлення; навчання на курсах підвищення кваліфікації, перепідготовки кадрів; використання сучасних методів навчання, серед яких спеціальні тренінгові програми, які передбачають моделювання та аналіз конкретних ситуацій спілкування, психотехнічні вправи, структуровані та спонтанні групові дискусії, ділові та рольові ігри допоможуть розв'язати це питання.

Література

1. Бабич Н.Д. Основи культури мовлення / Бабич Н.Д. Львів : Світ, 1990. 231с.
2. Пентелюк М.І. Культура мови і стилістика / Пентелюк М.І. Київ : Освіта, 1994. 268 с.

<i>Оксана Ночовка</i>	
ДО ПИТАНЯ ПРО ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ	60
<i>Оксана Гаврилова</i>	
РЕФЛЕКСИЯ КАК ЭТАП СОВРЕМЕННОГО УРОКА ПРИ ЛИЧНОСТНО-ОРИЕНТИРОВАННОМ ОБУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ В УСЛОВИЯХ ВНЕДРЕНИЯ ОСНОВНЫХ ПРИНЦИПОВ НУШ В МЛАДШЕЙ ШКОЛЕ	61
<i>Олександра Борзенко</i>	
ВПЛИВ ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ НА МОТИВАЦІЙНИЙ ПРОЦЕС ЗАОХОЧЕННЯ ВИКЛАДАЧІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ КРАЇН ЄВРОСОЮЗУ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	64
<i>Марія Батюк</i>	
SOCIAL MOBILITY OF MODERN PEOPLE AS A WAY TO UNDERSTAND OTHER CULTURES	68
<i>Шаповал Ю.Д</i>	
ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИМ МОВАМ У НЕМОВНИХ ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ: НОВІ МОЖЛИВОСТІ	69

СЕКЦІЯ 2. УКРАЇНСЬКА МОВА

<i>Кошова Ю. М.</i>	
ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТ АМ-ІНОФОНАМ	71
<i>Алла Гейдел, Єлизавета Левковець</i>	
ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	74
<i>Ольга Ромащенко</i>	
РОЗВИТОК НАВИЧОК МИСЛЕННЯ ВИСОКОГО РІВНЯ У СТУДЕНТІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ТЕХНОЛОГІЇ ВЕБ-КВЕСТУ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ	76
<i>Тетяна Белова</i>	
ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ТЕХНОЛОГІЇ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ	77
<i>Юлія Балюк</i>	
ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЧЕРЕЗ СТВОРЕННЯ СИТУАЦІЇ УСПІХУ	79

<i>Віра Посохова</i> ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ У РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....	83
<i>Молчанова Ганна</i> РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ У СУЧАСНОМУ СОЦІО- КУЛЬТУРНОМУ, ІНФОРМАЦІЙНОМУ ТА ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ ТА ФІЛОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТИ...	85
<i>Людмила Прилуцька</i> ДІАПАЗОН ЗАСТОСУВАННЯ ОНЛАЙН-РЕСУРСІВ ПРИ ВИВЧЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	89
<i>Олена Оверчук</i> КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ	95
<i>Раїса Громко</i> РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ ШКОЛЯРІВ ПІД ЧАС РОБОТИ НАД РЕЧЕННЯМ	97
<i>Олена Бойко</i> ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	101
<i>Наталія Шкрбець</i> ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ДО ЗНО	105
<i>Ганна Гніда</i> ГЕЙМІФІКАЦІЯ – ТЕХНОЛОГІЯ ОСУЧАСНЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ	106
<i>Галина Купрікова, Олена Ільїна</i> ДИСТАНЦІЙНИЙ КУРС ІЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ФАКУЛЬТЕТУ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ	108
<i>Алла Гейдел, Дар'я Чернявська</i> ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО- ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ	111
<i>Каміла Ахаладзе, Алла Гейдел</i> ЗАСТОСУВАННЯ КЕЙС-МЕТОДІВ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ МОВ У ВНЗ	113
<i>Валерія Власенко, Алла Гейдел,</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У СТУДЕНТІВ	115
<i>Алла Гейдел, Ольга Удовіченко</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНА-ЛІДЕРА	117